

HE 19/2025 vp kansalaisuuslain muuttamisesta

Roope Jokinen ja Hanna Pihkanen
12.9.2025

Ehdotetut muutokset

Keskeiset ehdotukset

- Esityksessä ehdotetaan muutoksia seuraaviin kansalaistamisen edellytyksiin.
 - Henkilöllisyys: hakijan aktiivisuuden ja asiakirjanäytön merkitystä lisättäisiin.
 - Nuhteettomuus: seuraukset rikokseen syyllistymisestä olisivat tuntuvammat.
 - Toimeentulo: jatkossa tarkasteltaisiin sitä, onko hakija turvautunut keskeisesti työttömyysetuuteen tai toimeentulotukeen.
- Kansallisen turvallisuuden arvioinnin merkitystä kansalaisuuden saamisen kannalta korostettaisiin.
- Kansalaisuuden menettämiseen ehdotetaan muutoksia tilanteissa, joissa kansalaisuuden voi menettää
 - väärrien tietojen antamisen perusteella
 - syyllistymällä tiettyihin Suomen elintärkeitä etuja loukkaaviin rikoksiin.

Nykytila

- Henkilöllisyyttä pidetään joissakin tilanteissa selvitettyinä ajan kulumisen perusteella.
- Nuhteettomuus: Jos hakija on syylistynyt rikokseen, hänelle voidaan määrätä kansalaisuushakemukseen tehtävässä kielteisessä päätöksessä odotusaika.

Ehdotus

- Hakijan pitäisi esittää henkilöllisyydestään asiakirjanäyttöä tai muuta selvitystä, jos Maahanmuuttovirasto on myöntänyt hänelle muukalaispassin kansalaisuusvaltion passin hankkimista varten.
- Rikoksesta seuraavia odotusaikoja pidennettäisiin yleisesti yhdellä vuodella. Lisäksi säädettäisiin, että odotusaikaa ei määrättäisi, jos hakija olisi tuomittu syyllistymisestä erittäin vakavaan rikokseen.

Nykytila

- Kansalaisuus voidaan jättää myöntämättä turvallisuuteen liittyvistä syistä, jos hakija on tehnyt kansalaisuushakemuksen (taustalla suojelupoliisin tai keskusrikospoliisin lausunto).
- Hakijan on pystyttävä selvittämään, miten hän saa toimeentulonsa.

Ehdotus

- Kansalaisuus voitaisiin jättää myöntämättä turvallisuuteen liittyvistä syistä myös silloin, kun hakija on tehnyt kansalaisuusilmoituksen (taustalla suojelupoliisin/keskusrikospoliisin lausunto).
- Toimeentuloedellytys ei täyttyisi, jos hakija olisi viimeisen kahden vuoden aikana saanut työttömyysetuutta tai toimeentulotukea yhteensä yli kolmen kuukauden ajan.

Nykytila

- Kansalaisuuden voi menettää, jos sen on saanut antamalla vääriä tietoja. Päätös voidaan tehdä viiden vuoden kuluessa asian ratkaisusta.
- Kansalaisuuden voi menettää maanpetos-, valtiopetos- tai terrorismirikokseen syyllistymiseen perusteella, jos siitä on tuomittu vähintään viiden vuoden pituiseen ehdottomaan vankeuteen.

Ehdotus

- Kansalaisuuden voisi menettää myös sillä perusteella, että sen olisi saanut toimimalla muutoin petollisesti. Päätös voitaisiin tehdä 10 vuoden kuluessa asian ratkaisusta.
- Yhä useampi Suomen elintärkeitä etuja vastaan tehty rikos voisi johtaa kansalaisuuden menettämiseen, jos siitä olisi tuomittu vähintään kahden vuoden pituiseen ehdottomaan vankeuteen.

Perustuslakivaliokunnan lausunto

Lapsen edun huomioon ottaminen

- Ehdotetulla toimeentuloedellytyksellä voisi olla välillistä vaikutusta myös lapseen.
- Toimeentuloedellytyksestä voitaisiin ehdotuksen mukaan poiketa, jos hakijan terveydentila tai vamma pitkäaikaisesti estäisi sen täyttämisen tai hän ei muusta erittäin painavasta syystä pystyisi täyttämään sitä.
 - Hallituksen esityksen perustelujen mukaan poikkeamisharkinnassa olisi huomioitava myös lapsen oikeuksista tehdyn yleissopimuksen määräykset. Sopimuksen 3 artiklan mukaan mm. kaikissa hallintoviranomaisten toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Valinta erilaisten ratkaisuvaihtojen välillä olisi säännöksiä sovellettaessa tehtävä lapsen edun mukaisesti.

Kansalaisuuslakiin edellytetty lisäys

- Perustuslakivaliokunnan mukaan lapsen edun huomioon ottaminen on turvattava nimenomaisesti laissa.
- Sisäministeriö katsoo, että tämä voitaisiin toteuttaa esim. lisäämällä 17 a §:n 3 momenttiin uusi virke, joka sisältäisi maininnan lapsen edun huomioon ottamisesta esim. seuraavalla tavalla:

*”Hakijalle voidaan myöntää Suomen kansalaisuus, vaikka toimeentuloedellytys ei täyty, jos hänen terveydentilansa tai vammansa pitkäaikaisesti estää sen täyttämisen tai hän ei muusta erittäin painavasta syystä pysty täyttämään sitä. **Harkinnassa on otettava huomioon lapsen etu.**”*

Kansallinen turvallisuus ja muut ehdotuksessa käytetyt käsitteet

- Esityksessä ehdotetaan kansalaisuuslakiin uutta 6 a §:ää, jonka mukaan kansalaisuutta ei myönnettäisi, vaikka hakija täyttäisi kansalaisuuden saamisen edellytykset,
 - jos olisi perusteltua syytä epäillä, että kansalaisuuden myöntäminen vaarantaisi kansallista turvallisuutta, tai
 - jos kansalaisuuden myöntäminen muusta painavasta syystä hakijan tilanteen kokonaisvaltaisen tarkastelun perusteella olisi vastoin yhteiskunnan tai valtion etua.
- Muutoksena nykytilaan verrattuna olisi ennen kaikkea se, että myös kansalaisuusilmoitukseen voitaisiin tehdä kielteinen päätös mainituilla perusteilla.

Säännösehdotuksen perustelut

- Perustuslakivaliokunnan mukaan ehdotettuja käsitteitä ja niiden merkitystä tässä asiayhteydessä ei hallituksen esityksen perusteluissa erityisemmin avata. Valiokunnan mielestä säännösehdotusta tai ainakin sen perusteluja tulisi tältä osin pyrkiä täsmentämään.
- Sisäministeriö katsoo, että käsitteitä olisi tulkittava sen valossa, mitä suojelupoliisin ja keskusrikospoliisin lakisääteisiin tehtäviin kuuluu. Tarkoituksena olisi se, että nämä viranomaiset voisivat jatkossakin lausua kansalaisuushakemuksesta tai -ilmoituksesta oman toimialansa asiantuntijoina ja puitteissa. Kansalaisuuslakiin ehdotetut muutokset muodostaisivat tarkkarajaista sääntelyä tarkasteltuna yhdessä suojelupoliisin ja keskusrikospoliisin toimialaa koskevan lainsäädännön kanssa.

Sisäministeriö

Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi